

เราฎะฮ์ (Raudhah) : พื้นฐานสำคัญยิ่งไปการพัฒนาเด็กไทยมุสลิมวัย 3-6 ขวบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

พิสุทธิ์ บุญเจริญ*

ความเป็นมาและนโยบาย

รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชนบทห่างไกล (remote area) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันประกอบไปด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล และยังรวมครอบคลุมไปถึงกลุ่มอำเภอชายแดนมาเลเซียของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอสะเตาะ เทพา สะบ้าย้อย นาทวี และจะนะ ที่ถือเป็นพื้นที่พิเศษ อันเนื่องมาจากมีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก (มากกว่า 80%) ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามแล้วการปฏิบัติตามหลักศรัทธาในศาสนานั้นเป็นวิถีชีวิตประจำวัน (way of life) ดังนั้นผู้ปกครองทุกคนจะละเว้นการอบรมสั่งสอนศาสนาแก่บุตรหลานไม่ได้ดังจะนะ (หะดีษ) ของท่านศาสดาที่ว่า

... การศึกษาหาความรู้เป็นสิ่งที่ดี

สำหรับมุสลิมทุกคน

... จงศึกษาหาความรู้ตั้งแต่อายุยังน้อย

ถึงหลุมฝังศพ ...

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการส่งเสริมให้มีศูนย์เปิดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด โดยเฉพาะมัสยิดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลความเจริญ อันเป็นนโยบายที่เปิดโอกาสให้บุตรหลานของชาวไทยมุสลิมในชนบทห่างไกลที่ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาและเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กันไปกับการเล่นกีฬา จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามตั้งแต่เยาว์วัย

เมื่อการขยายการจัดการศึกษาในระดับนี้แพร่หลายออกไป ผู้บริหารการศึกษา ครูพี่เลี้ยง และผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจำเป็นต้องรู้นโยบายการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์ตลอดจนแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (Raudhah) นี้ เพื่อให้ได้รูปแบบแนวทางในการดำเนินการอื่นจะส่งผลให้การจัดการศึกษาดังกล่าวนี้นสำเร็จราบรื่นมีประสิทธิภาพเพื่ออันช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนเหล่านี้เป็นมุสลิมที่ดี มีคุณลักษณะตามหลักการของศาสนาอิสลามต่อไป

* นิตยสารวารสารศึกษา 8 (ว.) ฉบับพิเศษผู้เฒ่าวัยการศึกษา สำนักพัฒนาการศึกษาฯ. แขนงการศึกษา 2

ความหมาย

เราะฎาะฮ์ (Raudhah) นี้ ผู้เขียนเรียกว่า อนุบาลอิสลาม มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานชาวไทยมุสลิมในวัยก่อนประถมศึกษาซึ่งก็คือวัยอนุบาล อายุ 2-6 ปี โดยประมาณ

2. ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

2.1 จัดโดยเอกชน ไม่ขึ้นตรงต่อมัสยิดใดๆ บางแห่งจัดรถรับ-ส่ง โดยผู้ปกครองจ่ายค่ารถ ค่าอาหารกลางวัน และค่าธรรมเนียมเล่าเรียนด้วย

2.2 จัดโดยมัสยิด ตามระเบียบกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2538 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2538 ซึ่งจะได้รับเงินอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงตามระเบียบ

3. การแต่งกาย

ชาย ส่วนใหญ่นุ่งกางเกงขายาวสีเข้ม เช่น น้ำเงิน ดำ สวมเสื้อสีขาว

หญิง ส่วนใหญ่นุ่งกระโปรงยาวสีพื้น เช่น ดำ เทา น้ำเงิน สวมเสื้อสีขาว ใช้ผ้าคลุมศีรษะซึ่งเรียกว่า ฮีญาบ

4. เป็นการจัดการศึกษานอกระบบ

5. ปกติเปิดสอน 5 วัน คือ วันอาทิตย์-พฤหัสบดี หยุดวันศุกร์และวันเสาร์ แต่ก็ยังมีบางแห่งในบางพื้นที่ที่เปิดปิดต่างจากนี้

6. ใช้หลักสูตรที่เรียกว่า แนวการจัดการประสบการณ์เหมือนโรงเรียนอนุบาลทั่วไป แต่ได้สอดแทรกเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเบื้องต้นอันเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กเข้าไป

7. เป็นการจัดการศึกษาในระดับต่ำกว่าคาติกา (Tadika) ซึ่งคาติกาเป็นเด็กวัยประถมศึกษา อายุ 7-11 ปี โดยประมาณ

8. ครูผู้สอนที่บางพื้นที่เรียก เจ๊ะมุ หรือ ครูพี่เลี้ยง เป็นผู้จัดหาแบบเรียน หนังสือเรียน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นภาษามลายูและใช้อักษรรูมี (Rumanize alphabet) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้อักษรภาษาอังกฤษมาผสมกันตามคำและเสียงพูดของชาวมลายูนั่นเอง

9. ครูผู้สอน หรือเจ๊ะมุ หรือครูพี่เลี้ยง ได้รับค่าตอบแทนจากเจ้าของโรงเรียนไม่ใช่จากเงินชากาด

10. ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนคือ ภาษามลายู

ท้องถิ่น

11. จัดชั้นเรียนเป็น ชั้น A B C D หรือ ชั้น 1 2 3 หรือ 4 ตามแต่พื้นที่ที่กำหนด

เราในฐานะ ลักษณะตามข้อ 2.2 ที่จัดโดยมัสยิด ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด พ.ศ.2538 นั้น รัฐได้ให้การอุดหนุนเป็นเงินค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงตามระเบียบกำหนด โดยศูนย์อบรมเด็กดังกล่าวนี้จะต้องใช้หลักสูตรหรือที่เรียกว่า แนวการจัดประสบการณ์ที่กรมการศาสนาที่กำหนดไว้เป็นแนวทางและถือปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนดไว้ และเนื่องจากเรื่องการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด เป็นเรื่องใหม่ จึงเห็นความจำเป็นจะต้องหยิบยกคำศัพท์ที่สำคัญๆ บางตัว มาทำความเข้าใจให้ตรงกันเป็นเบื้องต้นเสียก่อน ดังนี้

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด (Raudhah) หมายถึง สถานที่จัดตั้งขึ้นในบริเวณมัสยิดหรือที่ดินของมัสยิด เพื่อให้การเตรียมความพร้อมและการศึกษาอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนในระดับประถมศึกษา เรียกโดยย่อว่า ศตม.

ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและจะต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและเกื้อกูลซึ่งกันและกันนั้น มนุษย์จะต้องตระหนักถึงการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ในภาษามลายูท้องถิ่นเรียกการจัดการศึกษานี้ว่า เราฐานะ ซึ่ง เป็นคำที่มาจากภาษาอาหรับที่ว่า RAUDHAH นั่นเอง ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอใช้คำว่า เราฐานะ เพื่อให้ตรงกับคำพูดที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เด็ก หมายถึง เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีอายุระหว่าง 3-5 ปี โดยประมาณ และอยู่ในการดูแลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด

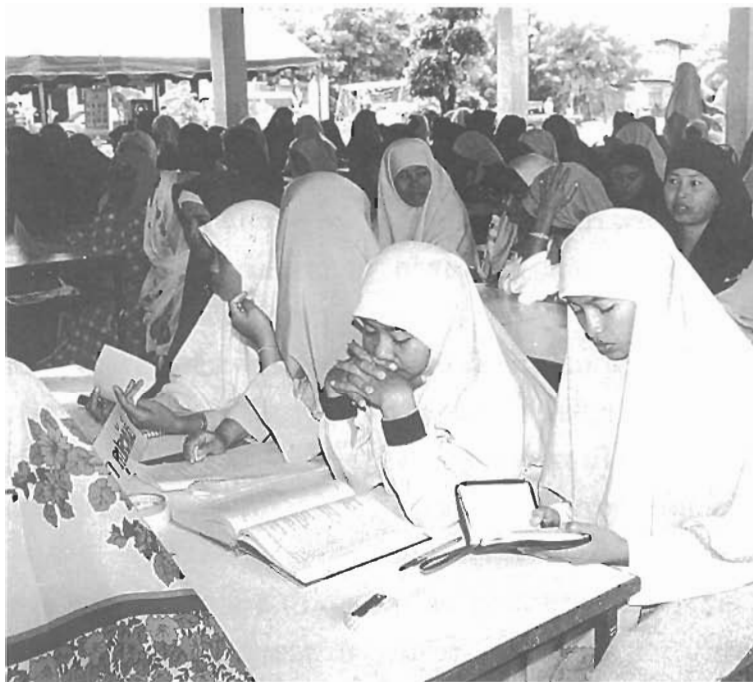
3. ครูพี่เลี้ยง (ก๊ะ, อาแบ) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนพร้อมกับดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด

ในท้องถิ่นเด็ก ๆ จะเรียกครูพี่เลี้ยงเป็นภาษาท้องถิ่นว่า ก๊ะ และอาแบ (ก๊ะ หมายถึง ครูพี่เลี้ยงหญิง, อาแบ หมายถึง ครูพี่เลี้ยงชาย)

อัตราส่วนครูพี่เลี้ยงกำหนดไว้ว่า ครูพี่เลี้ยง 1 คน : เด็ก 20 คน โดยครูต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่า ม.3 และต้องมีพื้นความรู้ทางศาสนาระดับอิตีดาอียะฮ์เป็นอย่างดี หรือจบการศึกษาฟิรคูน ชั้นปีที่ 4 จากสมาคมคุรุสัมพันธ์ หรือได้รับใบรับรองพื้นฐานความรู้โดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือหนังสือรับรองจากสำนักจุฬาราชมนตรี

4. การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานและอบรมจริยธรรมสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และด้านสติปัญญา โดยมีหลักการว่า เด็กวัยนี้เรียนรู้ได้ดีจากการเล่น การสังเกต การสัมผัส การเคลื่อนไหว การมีประสบการณ์ตรงอันเป็นช่องทางที่เด็กจะได้ฝึกคิดเชิงสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพคือ สร้างความมั่นใจเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มั่นโมทนาที่ติดต่อตนเอง ซึ่งเด็กจะได้สิ่งเหล่านี้จากการที่ได้รับความสำเร็จจากการกระทำ การเล่น และการได้รับแรงเสริมที่เหมาะสมจากผู้ใหญ่ตามหลักการและวิธีการของมุสลิม

5. การจัดประสบการณ์และกิจกรรม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกด้าน อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และสามารถปฏิบัติศาสนกิจประจำวันได้ตามวัย นั่นคือ เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี โดยประมาณ โดยจัดในลักษณะของ การเตรียมความพร้อม ที่มุ่งเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาเต็มศักยภาพ

6. แนวทางการจัดประสบการณ์ คือ หลักสูตรที่ใช้เป็นทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้คือ

1. หลักการ
2. จุดมุ่งหมาย
3. พัฒนาการเด็ก
4. เนื้อหา/แนวคิด
5. ตารางกิจกรรมประจำวัน
6. การจัดกิจกรรม
7. ตัวอย่างการจัดกิจกรรมประจำวัน

7. ปอเนาะ หมายถึง

7.1 ที่พัก (Pondok) ลักษณะเป็นกระท่อมที่พัก โดยที่ชาวไทยมุสลิมได้ส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนศาสนากับ โต๊ะครูตามหลักการศรัทธาแห่งศาสนาอิสลามนั้นจำเป็นต้องสร้างที่พักอาศัยขึ้น มีลักษณะเป็นกระท่อมหลังเล็กๆ ที่เรียกว่า Pondok (อ่านว่า ฟุนดุก เป็นภาษาอาหรับ ต่อมาเพี้ยนมาเป็น ปอเนาะ ในภาษาไทย) ขึ้นในบริเวณใกล้ๆ สถานที่เรียนศาสนา ซึ่งอาจเป็นโรงเรียน มัสยิด สุเหร่า หรือบาหลีเฮาะ หรือบ้านโต๊ะครูนั่นเอง ลูกหลานของชาวไทยมุสลิมเหล่านี้จะมาพำนักพักพิงอยู่ในปอเนาะเหล่านี้ตลอดทั้งเวลาที่เรียนศาสนา อาจใช้เวลาตั้งแต่ 4-10 ปี โดยประมาณ

7.2 สถานที่สำหรับเรียนศาสนาที่มีผู้ให้ความสนใจไว้มดังนี้

ดร.โมทมหมัด อับดุลกาเดร์ (ม.ป.ป. : 1) ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สมานใจปราณี (ม.ป.ป. : 1) กล่าวว่า เดิมคำว่า ปอเนาะ เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า Pondok (อ่านว่า ฟุนดุก) ในภาษาอาหรับ แปลว่า กระท่อม แต่โดยความหมายและความเข้าใจทางการศึกษาแล้ว หมายถึง สถาบันที่ทำการสอนและเรียนศาสนาอิสลาม

อุทัย ทิรัญโต (2535 : 79) กล่าวว่า ปอเนาะ หมายถึง สถานที่อบรมสั่งสอนศาสนาอิสลามของชาวไทยมุสลิมเพื่อให้มีความรู้ทางศาสนา สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ ให้อัจฉริยะเพิ่มกิจประจำวัน ตลอดจนความสัมพันธ์ทางครอบครัวและมรดก

ไพสิษฐ์ ชีวะกุล (2532 : 11-12) ให้ความหมายไว้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนที่แปรสภาพและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เรียกว่า ปอเนาะ และได้จดทะเบียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในปี พ.ศ.2514 ต่อมาเป็นโรงเรียนราษฎร์ตามมาตรา 20(3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2479 ซึ่งปัจจุบันเป็นโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรืออาชีพควบคู่กันไป หรือบางโรงเรียนสอนเฉพาะศาสนาอย่างเดียว

บทความนี้ ให้ความหมายของโรงเรียนปอเนาะว่า หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

8. มัสยิด ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับมัสยิดไว้หลายประการ เช่น มัสยิด แปลว่า สถานที่สุญุด (บินมุสลิม, 2524 : 192) มัสยิด เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง สถานที่สำหรับนอบน้อมกายลงยังพื้นเพื่อสักการะอัลลอฮ์ ภาษาอาหรับทั่วไปเรียกว่า ญามิอฺ แปลว่า สถานที่ร่วมกัน ในประเทศไทยเดิมใช้คำว่า สุเหร่า ซึ่งเป็นภาษามลายู แต่ในปัจจุบันใช้คำว่า มัสยิด แทน ส่วนคำว่า สุเหร่า นั้น ใช้เรียกสถานที่ดังกล่าวที่ก่อสร้างด้วยไม้ ไม่ถาวรมั่นคง ขนาดเล็ก

พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.2490 มาตรา 4 ให้อำนาจนิยามคำว่า มัสยิด ไว้ว่า เป็นสถานที่ซึ่งอิสลามมิกชนมีสิทธิ์ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามลัทธิศาสนาอิสลามในวันศุกร์ที่ปกติ และมาตรา 5 กิระบุนว่า มัสยิดซึ่งได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล มุสลิมถือว่ามัสยิดเป็นสาธารณสมบัติ ผู้ใดจะถือเป็นกรรมสิทธิ์มิได้ เป็นสถานที่สำคัญที่จะให้มนุษย์มีความสัมพันธ์กับพระผู้เป็นเจ้า มัสยิด

เป็นสถานที่ละหมาด 5 เวลาของอิสลามมิกชน โดยเฉพาะวันศุกร์มุสลิมต้องไปละหมาดที่มัสยิด การไปละหมาดที่มัสยิดนอกจากจะได้พบปะสังสรรค์กันแล้ว ยังได้รับความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมอีกด้วย มัสยิดเป็นสถานที่ที่มุสลิมนั่งสำรวมจิตใจและทำความสงบทางใจ ซึ่งจะทำให้จิตใจบริสุทธิ์ สงบและเข้มแข็ง กล้าเผชิญกับชีวิตทุก ๆ ด้านด้วยความรอบคอบ เป็นช่วงที่ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา นอกจากนี้มัสยิดยังเป็นศูนย์กลางของความสามัคคีของมุสลิม เป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาอบรมในด้านวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางศาสนาและทางโลก (สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2532 : 2767)

อาทอมัด ทะบาแย นักวิชาการศึกษา เขตการศึกษา 2 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า มัสยิด มาจากคำกริยาในภาษาอาหรับว่า *ชะญุดะ* แปลว่า กราบไหว้ (สุญุด) มัสยิดจึงมีความหมายว่า บ้านของอัลลอฮ์ คือ สถานที่ที่ใช้ปฏิบัติศาสนกิจเพื่ออัลลอฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสถานที่ที่พี่น้องไทยมุสลิมไปละหมาดร่วมกัน โดยที่การละหมาด 5 เวลาเป็นไปตามสะดวก (ละหมาด 5 เวลา คือ รุ่งอรุณ บ่ายเย็น ค่ำ กลางคืน) แต่การละหมาดร่วมกันในภาคบ่ายของวันศุกร์ (ละหมาดวันศุกร์) ในมัสยิดบังคับเฉพาะชาย

9. อิสลาม เสวานีย์ จิตต์ทมวด (2524 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า *อิสลาม* มาจากคำว่า *อัลละมะ* แปลว่า *สันติ การนอบน้อม การยอมจำนนโดยสิ้นเชิง*

อิสลาม เป็นที่รู้จักกันในนามของศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของโลก ซึ่งมีประชากรมากและกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา อเมริกา ยุโรป และออสเตรเลีย

อิสลาม คือ ศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งมีนามว่า อัลลอฮ์ ดังนั้นอิสลามจึงมีความหมายว่า การมอบน้อม มอบตนต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของอัลลอฮ์แต่องค์เดียวอย่างสิ้นเชิงเพื่อความสันติ

10. มุสลิม เสวณีย์ จิตต์ทวมุด (2524 : 15) ได้ให้ความหมายว่า *มุสลิม* คือ คำนามที่ใช้เรียก *ผู้นับถือศาสนาอิสลาม* ศาสนาอิสลามเป็นของมนุษยชาติ มิได้เป็นของชนชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาระดับเราเงาะอู๋

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการประชุมสัมมนาผู้บริหารและฝึกอบรมครูที่เลี้ยงเรื่อง *นโยบายการบริหารการจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์ภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด* โดยมีสาระสำคัญดังหลักการและเหตุผลที่ว่า

เนื่องด้วยรัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ห่างไกลความเจริญ การขยายการศึกษาดังกล่าวนั้น เห็นว่ามีศักยภาพที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลความจริงนั้นนับเป็นศาสนสถานซึ่งสามารถเปิดรับเด็กซึ่งมีอายุระหว่าง 3-5 ปี ให้มีโอกาสรับการศึกษาและเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ควบคู่ไปกับการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยตั้งแต่เยาว์วัย และเมื่อการขยายการจัดการศึกษาในระดับนี้แพร่หลายออกไป ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เลี้ยงจำเป็นจะต้องได้รับทราบนโยบายการจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์ตลอดจนแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนนี้ เพื่อให้มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้มีประชุมสัมมนาผู้บริหารและฝึกอบรมครูที่เลี้ยงร่วมกับสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อให้รับทราบนโยบายการบริหาร การจัดการศึกษา ความเคลื่อนไหว

ไหว และแนวทางการจัดประสบการณ์ภายในศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงาน สืบต่อไป

ในการประชุมสัมมนาดังกล่าวนี้มีผู้บริหารและครู ที่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดในเขตจังหวัด ปัตตานีและนราธิวาส จำนวน 420 คน เข้าประชุมสัมมนา ณ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 จังหวัดยะลาด้วยงบประมาณ จำนวน 766,000 บาท

นี่จึงนับเป็น *จุดเริ่มต้น* อย่างเป็นทางการที่แท้จริง ที่รัฐได้ดำเนินการจัดเราเงาะฮีในมัสยิดในจังหวัดชายแดน ภาคใต้

นโยบาย

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2535) ได้ ระบุความเชื่อพื้นฐานไว้ว่า

รัฐ มีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า *การศึกษาเป็น กระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาให้คนมีคุณภาพและมี ความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ต่างๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่เป็นไปในแนวทาง ที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้าง ความสมดุล และความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่าง ด้านต่างๆ ได้*

และได้กำหนด *หลักการ* ที่สำคัญไว้ 4 ประการ คือ

1. การสร้างความเจริญงอกงามทางปัญญาความคิด จิตใจและคุณธรรมของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเป้าหมาย สำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลระหว่างความเจริญ ทางจิตใจกับความเจริญทางวัตถุและความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ

2. ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและ จะต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและ **เกื้อกูลซึ่งกันและกันนั้น** มนุษย์จะต้องตระหนักถึงการ ใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมโดยไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม

3. การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ สมัยใหม่และการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศหรือภายนอก ชุมชนจะต้องประสานควบคู่ไปกับความเข้าใจและตระหนัก ในคุณค่าของภูมิปัญญา ภาษา และวัฒนธรรมดั้งเดิมของ ท้องถิ่นและของสังคมไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น

4. ความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกันกับการ พึ่งพาตนเองเป็นหลักการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประสาน ความร่วมมือร่วมใจกัน **ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ** เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะช่วยส่งเสริม บทบาทของประเทศไทยให้โดดเด่นขึ้นในประชาคมโลก กับทั้งได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า

การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการ พัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยนัยดังกล่าว ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึง เน้นที่การพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกันคือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม...

การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยนัยดังกล่าว ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึงเน้นที่การพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกันคือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม...

ในส่วนของ **แนวนโยบายการศึกษา** นั้น รัฐก็ได้ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวว่า รัฐมีนโยบายที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ดังนี้

...จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของด็กตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัยตั้งแต่ปฏิสนธิและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

...ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

...ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ และสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา

...ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการสามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนทางวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน ...

แนวทางการจัดการศึกษาของรัฐ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของรัฐ ไว้ดังนี้

ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กว้างขวาง โดยเฉพาะในชนบททางไกลและชุมชนแออัดในทุกจังหวัด โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาทุก โรงทั้งของรัฐและท้องถิ่น จัดบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

แนวทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 ด้านสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาก่อนประถมศึกษา มีดังนี้

1. ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูและจัดการศึกษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้โอกาสแก่เด็กทั้งในเมืองและชนบทอย่างเท่าเทียมกัน

2. จัดประสบการณ์สำหรับเด็ก โดยส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อย่างครบถ้วนเหมาะสมกับวัยด้วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. ให้มีการประสานนโยบายและการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ พร้อมทั้งเชิญชวนให้ชุมชนและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

เหล่านี้เป็นความตั้งใจและเจตนาอันแน่วแน่ของรัฐที่มุ่งพัฒนาเด็กก่อนวัยประถมศึกษา ด้วยการกำหนดเป็นหลักการ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จัดระบบการศึกษา รวมทั้งได้กำหนดเป็นแนวทางการจัดการศึกษา เอาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้เป็นแนวทางหลักสำหรับการจัดการศึกษาของรัฐ

ในส่วนของเราในฐานะ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษานั้น รัฐก็ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า การศึกษาระดับนี้เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อรับการศึกษาระดับต่อไป โดยอาจจัดในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประเภทต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

ดังนั้นการจัดเราในฐานะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้จึงเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการ ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ.2540. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- บินมุสลิม. 2524. ปทานุกรมอาหรับ-ไทย. กรุงเทพฯ : ส. วงศ์เสงี่ยม.
- ไพสิษฐ์ ชีวะกุล. 2532. "ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้". วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โมห์หมัด อับดุลกาเดร์. ม.ป.ป. ปอเนาะกับการศึกษา. (สำเนา)
- สถาบันทักษิณศึกษา. ม.ป.ป. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้. กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์.
- สมาน ใจปราณี. 2530. ปอเนาะ. (สำเนา)
- สำนักนายกรัฐมนตรี. ม.ป.ป. แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2535. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- เสาวนีย์ จิตต์ทมวด. 2524. วัฒนธรรมอิสลาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุรินทร์ไทย.
- อุทัย ทิรัญโต. 2522. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.